

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ วันพระในศาสนาพุทธ มีวันพระ วันโกน.. วันพระ วันโกน ให้ไปวัดไปวา เราก็คิดว่าไปวัดไปวาต้องไปวัดที่มีพระอยู่ แต่วัดเป็นวัตร ข้อวัตรปฏิบัติ ไปวัดที่วัดร้าง วัดที่ไม่มีพระอยู่เป็นวัดร้าง พอมีภิกษุจำพรรษาขึ้นมา วัดที่มีพระจำพรรษา แล้วถ้าว่าวัดร้างไม่มีพระอยู่เป็นวัดร้าง เราก็เหมือนกัน เป็นชาวพุทธ ถ้าเราไม่มีข้อวัตรปฏิบัติ เราไม่มีหลักมีเกณฑ์ของเรา เป็นคนร้าง เป็นคนที่ไม่มีความรู้หลักมีเกณฑ์ มันจะไหลไปตามสวะ

แต่ถ้าคนมีหลักมีเกณฑ์ เขาว่าคนมีหลักมีเกณฑ์คือคนโง่ นะ โลกจะบอกเลย ผู้เสียสละ ผู้ที่มีใจเป็นคุณธรรมนี่คนโง่ คนที่ฉลาดคือต้องคนนั้นเอาเปรียบ คนนั้นเอาเปรียบเขา คนได้ผลประโยชน์ คนนั้นคนฉลาด ฉลาดของกิเลสทำให้เราทุกข์เรายากนะ มันได้มา ได้วัตถุสิ่งใดมา มันไม่สบายใจหรอก สิ่งใดที่ได้มา มันไม่เป็นคุณธรรมนะ แต่ถ้าเราแสวงหามาด้วยศีลด้วยธรรม แสวงหามาด้วยหน้าที่การงานของเรา อันนี้เป็นธรรม สิ่งใดที่เป็นธรรม

เพราะว่าสิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่ต้องมีอาหารหล่อเลี้ยง ไม่มีอาหารหล่อเลี้ยง สิ่งที่มีชีวิตนั้นอยู่ไม่ได้ เราก็เหมือนกัน เราเกิดเป็นคน เราก็ต้องมีอาหาร มีปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้ามีเครื่องอาศัย ทำงานหน้าที่ตามหน้าที่การงานของเรา ได้เงินมา เราภูมิใจในหน้าที่การงานของเรา สิ่งที่มีค่าที่สุดคือชีวิตของเรา คือความรู้สึกของเรา แล้วความรู้สึกของเรามันติดคุก คนติดคุกยังมีวันออกนะ แต่เราติดในความคิดของเรา นะ ติดในกิเลสค้นหาความทะยานอยากนะ ติดไปในวัฏฏะ ติดเวียนตายเวียนเกิดไปไม่มีวันออกจากกิเลสได้

เราออกจากคุกได้ นะ ทำให้จิตใจเราเป็นเสรีภาพ ถ้าออกจากคุกได้ คนติดคุกเขาจะมีความสุขรื่นเริงก็รื่นเริงอยู่ในคุกนั้น เขาจะมีความสุขทุกข์ยากหงอยเหงาเขาอยู่ในคุกนั้น ออกจากคุกนั้นมาเขาจะสบายใจมาก เขาจะมีความสุขรื่นเริงในชีวิตของเขา

ในใจของเรามันติดกิเลสครอบงำมันอยู่นี่ เราจะทุกข์เราจะยากอยู่ เราจะเสียสละบ้านเรือนมา มาประพฤติปฏิบัติชั่วคราว เราก็พ้นจากคุกในครอบครัวมาชั่วคราว ครอบครัวเห็นใหม่ เราเป็นหนุ่มเป็นสาวขึ้นมาต้องเป็นฝั่งเป็นฝา พอเป็นฝั่งเป็นฝาเพื่อความมั่นคงของชีวิต แล้วก็ไปนั่งกอดคอกันปรึกษาว່ว่าอะไรเป็นฝั่งเป็นฝา...ทุกข์ทั้งนั้นนะ เอาความปรึกษา แล้วเราออกมาประพฤติปฏิบัติพรหมจรรย์ เราแยกตัวออกมาจากครอบครัว พ้นจากคุกมาคุกหนึ่ง

แต่พ้นจากคุกมาแล้ว เวลาปฏิบัติแล้ว เวลาอยู่อาศัยแล้ว แล้วมันพ้นจากคุกใหม่ ทำไมมันนั่งคอดกळे ทำไมมันนั่งสมาธิภาวนาแล้วทำไมเอาตัวเองรอดไม่ได้ละ มันไม่พ้นจากคุกของวิญญูะไง คุกของวิญญูะมันก็ครอบงำเราอยู่ เราจะไปอยู่ที่ไหน จะไปอยู่บนฟ้า จะไปอยู่บนอากาศ ไปอยู่ที่ไหนนะ มันก็ทุกข์ทั้งนั้นนะ เพราะมันอยู่กับใจเรา เราจะไปอยู่ที่ไหนนะ กิเลสตัดหาคความทะยานอยากมันก็อยู่ในหัวใจนี้ ถ้ามันอยู่ในหัวใจนี้ เราจะสู้มันอย่างไร

นี่วันพระ พระผู้ประเสริฐ จิตใจที่ประเสริฐ มันเสียสละแต่ของหยาบๆ ได้ เพราะอะไร เพราะจิตใจมันประเสริฐ จิตใจมันเหนือกว่า เหนือกว่าสิ่งที่มีคุณค่าทางวัตถุทั้งหลายในโลกนี้ สิ่งที่มีคุณค่าทางวัตถุทั้งหลาย คุณติ เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เสียสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต เสียสละชีวิตเพื่อรักษาธรรม” เสียอวัยวะได้เลย ถ้าจิตใจเราเป็นคุณธรรม เราเสียสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิตของเรา เราเสียสละชีวิตได้เลย เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาอะ อะไรมันจะบอกตายๆๆๆ เสียสละชีวิตเลย “เสียสละชีวิตเพื่อรักษาธรรม”

ธรรมะคืออะไร? ธรรมะ คือธรรมและวินัยที่องค์ศาสดาฝากธรรมวินัยไว้ให้เป็นศาสนาของเรา นั่นเป็นธรรมะที่เราพยายามจะสร้างขึ้นมาในหัวใจของเรา แต่ถ้าเป็นธรรมะในหัวใจของเราเกิดขึ้นมาแล้ว จิตเรามันมีความสงบขึ้นมา ที่ว่าสิ่งที่มีค่าที่สุดคือชีวิตของเรา คือจิตใจของเรา พอจิตใจมันมีค่าขึ้นมา มันเห็นคุณค่าของมัน เห็นคุณค่านะ “มนุษย์เป็นอย่างนี้หนอ ชีวิตเป็นอย่างนี้หนอนะ” มันจะมีคุณค่ากับตัวเราเองนะ

พอมีคุณค่ากับตัวเราเองนะ มองไปที่วัตถุนะ มันเป็นเครื่องอาศัย เราจะไม่วิ่งเดินผ่านกระโดด วิ่งเดินไปให้มันเหยียบย่ำเราจนเป็นความทุกข์มา เราก็ต้องแสวงหา คนมีสติสัมปชัญญะนะ สติ มหาสติ สติเป็นอัตโนมัตติ ทำไมไม่หาทรัพย์สมบัติไว้เป็นเครื่องอาศัย ไม่หาสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเรา.. ไม่ใช่คนตาย ไม่ใช่คนไม่มีความรู้สึก จะได้ไม่เอาอะไรเลย.. มัน

เอาโดยคุณธรรมไง เอาด้วยคุณธรรม สิ่งใดได้มาด้วยศีลธรรมคุณธรรม สิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งนั้นได้เป็นเครื่องอาศัยของชีวิตใช้ใหม่ แล้วชีวิต พอมันทำความสงบของใจ อ้อ.. ชีวิตเป็นอย่างนี้เอง.. ชีวิตเป็นอย่างนี้เอง.. ความสุขมันสุขเป็นอย่างนี้เอง ความสุขที่ยิ่งกว่าความสงบไม่มี สุขใดที่มียิ่งกว่าความสงบไม่มี ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ “สุขใดที่ยิ่งกว่าความสงบไม่มี” มันเป็นอย่างนี้เอง.. มันเป็นอย่างนี้เอง

ภพชาติ จิตสงบเป็นภวาสวะ เป็นตัวภพ จิตสงบขึ้นมา จิตเรามีความหัดตัวเข้ามา เป็นอิสรภาพของตัวเอง เป็นอิสรภาพตัวมันเองชั่วคราวนะชั่วคราวคือมีความสุขขนาดนี้ นี่ชีวิตเป็นอย่างนี้ จะเห็นคุณค่า

ปฏิสนธิจิต การเกิดในไข่ของมารดา เราเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา อยู่ในครรภ์ ๙ เดือน คลอดมาเป็นเรา ไม่เคยรู้จักตัวเองเลย นี่มันครอบงำ คุณอันนี้ คุณในวิญญูะมันปิดตาหมด ปิดตาหมดมันก็ไม่เข้าใจ แต่เรามีอำนาจวาสนา เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา พอพบพระพุทธศาสนาเราก็ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นประเพณีวัฒนธรรมตกผลึกมา นี่ปู่ย่าตายายเราพาไปวัด พระสงฆ์ รัตนตรัยของเรา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึก ถ้าพระพุทธ พระธรรม.. เป็นแก้วสารพัดนึก นึกที่ไหน นึกที่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมเป็นหนึ่งเดียว จิตที่เป็นสมาธิขึ้นมา ใจเป็นธรรมขึ้นมา ใจเป็นสมาธิขึ้นมา ถ้าพระสงฆ์ที่นั่น นี่มันมาจากไหน?

วัดร้างกับไม่มีวัดอยู่ วัดที่มีพระอยู่มันก็เป็นสมมุติสงฆ์ แล้วถ้ามีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา ข้อวัตรปฏิบัติในหัวใจของเรา นางวิสาขาไม่ได้บวชพระทำไมเป็นพระโศดาบันนะ นางวิสาขาเป็นคฤหัสถ์ ทำไมนางวิสาขาเป็นพระโศดาบัน ไม่ได้ห่มผ้าเหลือง ทำไมเป็นพระโศดาบัน เป็นพระโศดาบันก็วัดในหัวใจนี้ไง วิญญูะ วิญญูที่ผู้ข้อง สิ่งที่มีมันข้องอยู่ในหัวใจได้ปลดเปลื้องมันออกไปจากวัดร้าง

วัดร้างไม่มีใครอยู่เลยนะ ไม่มีอะไรในหัวใจ หัวใจเราร้าง เราก็ไม่มีที่ยึดเกาะเลย เร่ร้อนไปตามความคิด เป็นเหมือนอากาศ เราขึ้นไปลอยอยู่อวกาศสิ มันไม่มีแรงดึงดูด เคว้งคว้างอยู่ในอวกาศ ความคิดของเราเกิดดับๆ ในหัวใจ มันไม่มีหลักมีเกณฑ์ของมัน นี่วัดร้าง

พอมีวัตรปฏิบัติขึ้นมา มันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันมีที่ยึดที่เหนี่ยว เราอยู่บนโลก เรายืน มันมีแรงดึงคุณ เราจะไม่หลุดออกไปนอกโลก มันมีหลักมันมีเกณฑ์ของมัน แล้วมันจะชำระล้างจิตใจอย่างไร มันจะทำเพื่อตัวเองอย่างไร เพื่อตัวเองให้พ้นออกไปจากคุณ ให้พ้นออกไปจากวิญญูะ ให้พ้นออกไปจากที่คุมขัง มันคุมขังนะ มันคุมขังหัวใจของเราเนี่ย เวียนตายเวียนเกิดในวิญญูะ มันเวียนตายไปได้ บุญกุศล ทำคุณงามความดีก็เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มันก็เวียนไป ก็เป็นลูกของวิญญูะ คุณแดนที่สบายหน่อย แดนที่ดี แดนหนึ่ง แดนสอง แดนสาม แดนสี่ .. แดนไหนแดนประหาร เวลาจะหมดสิ้น แดนประหาร นี้เราติดคุกอย่างนี้มาตลอดนะ ติดคุก ความคิดของตัวเอง ติดคุกในโลกวิญญูะ

โลกธรรม ๘ นินทาอยู่กับสรรเสริญ สรรเสริญอยู่กับนินทา มันจะดีแค่แค่นั้นนะ มันก็เป็นเรื่องปากของเขา ไม่เป็นความจริง แต่ถ้าเป็นคุณธรรมของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา มันเป็นความจริงของเรา เขาจะสรรเสริญ โลกธรรม ๘ พุคไปเถอะ ปากเปือกปากและเรื่องของเขา เรื่องของเขากับเรื่องของเราไง ทำคุณงามความดีก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจเราหยาบ เราก็ทำได้หยาบๆ ทำได้หยาบๆ เท่านั้น หยาบๆ แค่นี้เสียสละทาน แค่นี้ทำบุญกุศลก็เป็นเรื่องที่หนักหนา สาส์นสาครรรจ์แล้ว แต่ถ้าจิตใจเราละเอียดเข้าไปๆ นะ ในครอบครัวของเรา ให้เวลาเราบ้างเถิด เราจะออกแสวงหาของเรา ต้องคุยกัน ต้องทำความเข้าใจต่อกันนะ ให้มีโอกาสดูออกถือศีลถือธรรม ไปวัดไปวาเพื่อจำศีลประพฤติปฏิบัติ เพื่อพรหมจรรย์ เพื่อหาเสบียงอาหาร หาที่อยู่หาสมบัติพิสดานของจิต จิตมันจะเอาของมันไปเองนะ

แต่ถ้าคนมันวัดร้าง คนที่ไม่มีข้อวัตรปฏิบัติ ไม่ทำสิ่งใดเลย ตายแล้วนะ พอตายไปแล้ว ความรู้สึกใครฆ่ามันได้ ความรู้สึกในหัวใจไม่มีใครฆ่ามันได้หรอก เวลามันตายจากนี้ไป ความรู้สึกอันนี้ยังมีอยู่นะ แล้วก็จะไปนั่งคอยตักนะ ทำไมเขาไม่ส่งเสบียงมาให้เรา ทำไมเขาไม่ทำบุญกุศล ทำไมเขาไม่คิดถึงเราๆ...เราไปหวังพึ่งคนอื่นไง

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเราอยู่ เราเสียสละของเราอยู่ มันเป็นของเราใช้ไหม ของสิ่งใดที่หลุดจากมือของเราไปนะ ของเราทั้งหมดเลย เพราะใจเป็นผู้เสียสละใช้ไหม เสียสละไปสิ่งนั้นเป็นทิพย์ เพราะใจมันรับรู้ ใจเราเคยเสียสละสิ่งใด มันจะสะสมๆ เป็นอำนาจวาสนาเป็นบารมีของมัน มันเอาไปอย่างนี้ มันไปกับใจอย่างนี้ เพราะสิ่งที่มันมีสิ่งนี้อยู่แล้วมันไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เพราะไม่มีสิ่งนี้ เพราะสิ่งนี้เสียสละขึ้นมา ใจมันเบาลงเรื่อยๆ

น้ำหนักการกดถ่วง แล้วเราเอาสิ่งที่มีน้ำหนักนั้นออกไปบ่อยครั้งๆ มันจะเบาลง จิตใจการเสียดสี ความตระหนี่ถี่เหนียวในกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เราสละไปบ่อยครั้งๆ เข้า นี้ใจมันเบา สิ่งของที่เบา มันก็ลอยขึ้นสูง

สิ่งของที่หนัก สิ่งที่เรายึดมั่นถือมั่น สิ่งที่เราว่าเป็นของเรา เป็นสมบัติของเราเนะ มันกดถ่วงหัวใจ มันเป็นของหนักใจใหม่ มันเป็นการระมัดระวังใจใหม่ ในหัวใจเนะ มันหนักของมัน เวลามันตาย มันจะตายไปไหนล่ะ มันก็ตกลงต่ำใจ เห็นใหม่ นรกอเวจี สวรรค์ มันเป็นธรรมชาติของมัน นี้คุณของวิญญูะมันเป็นไป

เราแสวงหาอย่างนี้ เราทำบุญ จิตใจเรายังไม่ละเอียดพอ เราก็ใช้สิ่งนี้เป็นเครื่องอาศัยไปก่อน เพราะการเกิดการตายมันจับสั่นไม่ได้ ก็เกิดตายๆ มีที่พึ่งอาศัย เกิดตายในสิ่งที่ดี แต่ถ้ามันถึงที่สุดได้ในปัจจุบันนี้ มรรคญาณ ในอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สิ่งที่เป็นมรรค นิโรธ มันดับ มันดับอย่างไร ความดับ ความจับเคลื่อนออกไป พันออกไปจากคุณนี้มันทำอย่างไร มันทำของเราขึ้นมาได้ ถ้าทำของเราขึ้นมาได้ มันจะเกิดขึ้นมา

ศาสนาสอนใคร ศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาไว้สอนใคร เอาไว้สอนพระอรหันต์หรือ ศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาไว้สอนพวกกิเลสตัณหาหยาบๆ พวกเรานี้แหละ สอนปุถุชนนี้ สอนให้มันรู้จักเสียดสี เราเสียดสีของเราออกมา ถ้าเราไม่เสียดสีออกมา เราก็ไม่มีโอกาส เราเสียดสีออกมาจากครอบครวั เสียดสีออกมาจากโลก เสียดสีออกมาจากคุณอันหนึ่ง คุณของสังคัม สังคัมเขาต้องอยู่อย่างนั้นนะ

พระนี่ทำลายสังคัม ทำให้ชาติตระกูลมันกุดด้วนไป...มันจะกุดด้วนไปไหน คนมันสิ้นโลกอยู่นั้นนะ เราพ้นออกมาจากคูกของสังคัม แล้วเราออกมาอีกสังคัมหนึ่ง สังคัมของสมณะสังคัมของผู้เห็นภัยในวิภูสงสาร แล้วเราพยายามรักษาใจของเรา

เราต้องตั้งสติเนะ ถ้ามีความเข้มแข็ง การประพฤติปฏิบัติมันจะเป็นการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีสติขึ้นมา ความเพียรถึงเป็นความเพียรชอบ ถ้าสติสัมปชัญญะเราอ่อนลง มันปฏิบัติไป สติมันจะอ่อนลงเป็นธรรมดา อ่อนเป็นธรรมดาเพราะอะไร เพราะพลังงานที่มันใช้ไปแล้ว มันก็ต้องย่อยสลายเป็นธรรมดา เราก็ตั้งใจขึ้นมา ตั้งสติขึ้นมา ฝึกมัน! ฝึกมัน! สัตว์มันยังฝึกได้ คุณว้า คุณควายสิ เขาเอามาไถนานนะ วัวควายที่ไม่ได้ฝึก ราคาก็ราคาหนึ่งนะ วัวควายที่ฝึกแล้วที่มันไถนา

ได้มันเป็นอีกราคาหนึ่งนะ สัตว์มันยังฝึกมาใช้งานได้ แล้วทำไมหัวใจเราฝึกมาใช้งานไม่ได้ แล้วถ้าเราไม่ฝึกขึ้นมา คุณธรรมมันมาจากไหน ถ้าเราไม่ฝึก เราไม่ต่อสู้กับมัน วัฏวาทก็เป็นตัวเป็นตน เจ้าของเขาต้องฝึก เขาต้องเขียนต้องตีมัน เพราะเขียนตีมันมันก็เจ็บ มันก็กลัว มันก็ทำตามคำสั่งของเจ้าของ

หัวใจของเราเป็นนามธรรม เอาอะไรไปตีมันนะ ตีมันก็ตีโดนแต่เนื้อเรา โดนแต่ตัวเรา พาดลงไปก็โดนแต่ตัวเรา เจ็บปวดที่ตัวเรานี้ แล้วหัวใจเรามันอยู่ไหน เราจะเอาอะไรไปบังคับบัญชามัน หัวใจคือสตินี้ไง หัวใจ สติ จับมันให้ได้ จับมันแล้วก็เอาคุณธรรมตีมัน เอาปัญญา เอาความคิด ตีมัน ตีมันสิ เอ็งจะเกิดอย่างนี้อีกหรือ เอ็งยังจะมาก็ดตายๆ เอ็งจะมาเกิดมาทุกข์มายากอย่างนี้

สิ่งที่อาศัยกันนะ บังคับเครื่องอาศัย เรื่องร่างกาย เรื่องบังคับเครื่องอาศัยนะ มีความสุขในการอยู่การกินนะ มันก็อยู่แค่นี้ แล้วมันเจ็บไข้ได้ป่วยไหม มันมีความเจ็บช้ำน้ำใจไหม มันจะมีน้ำตาไหลออกมาจากตาไหม ถ้ามันมีอย่างนี้ เอาปัญญานี้ตีมัน ตีมันให้มันอยู่ในร่องในรอยให้เห็นไหม สัตว์เขาเอาเชือกเอาหวายเขียนตีมัน เราเอาปัญญาของเรา เอาสติเราเขียนตีมัน เขียนตีมัน บังคับมัน ถ้าไม่บังคับมันนะ สัตว์เร่รอน สัตว์ไม่มีเจ้าของ สัตว์ไม่มีเจ้าของมันก็ไป สัตว์มีเจ้าของมันก็มีสติแบบๆ เข้ามานะ สัตว์มีเจ้าของ คึงมันไว้ รักษามันไว้

สังคัมจะว่าอย่างไรมันเรื่องของสังคัม โลกธรรม ๘ ตินินินทามันเรื่องธรรมชาติ ใครจะว่าอย่างไรมันเรื่องของเขา แต่ความสุขความทุกข์มันเรื่องของเรานะ ชีวิตเป็นเรื่องของเรา เราเกิดมา เราเป็นคน บังคับตั้ง รู้จำเพาะตนนะ มันเรื่องของเรา เราจะทำมันเรื่องของเราให้ไหม เรื่องของเขาเป็นเรื่องของเขา เรื่องของเรา เรามีสติใหม่ เรามีความตั้งใจของเราใหม่ ถ้าตั้งใจโลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่มีมาแต่โดยดั้งเดิม แล้วจะมีตลอดไป ความตินินินทามันจะมีตลอดไป ถ้าเราไปตื่นตื่นกับการตินินินทา เราจะไม่มีจุดยืน เราจะเอาสังคัม.. สังคัมมันยังเราอยู่แล้ว! มันเป็นลูกคนหนึ่งที่ยังเราอยู่นั้น แล้วเรายังไปแคร์มันอีก ยังไปยอมจำนนกับมันอีก ใครพูดสิ่งใดก็เชื่อตามเขาไปหมดเลย นี่เขาขังคุกแล้วนะ ยังไม่รู้ตัวว่าโดนขัง ยังจะไปตามเขาอีกเห็นไหม

แต่ถ้าเราจะออกจากคุก ใครจะว่าอย่างไร เราไม่ว่าเขา คุณนี่มันขังเราอยู่ เราจะเอาตัวเรา ออกมาได้ ถ้ามันออกมาให้ได้ ฝึกมันให้ได้ ออกมาแล้วต้องมาฝึก พอฝึกมัน เราก็ใช้สติปัญญา ของเราเขียนตีหัวใจของเรา

หัวใจของเรามันต้องการคนช่วยเหลือนะ มันทุกข์มันยาก มันต้องการความช่วยเหลือ เหมือนเด็กเลย เด็กน้อย เด็กอ่อน ถ้าพ่อแม่ไม่เลี้ยงรอดมาได้หรือ ห่วงที่มันอ่อนแอ มันไม่มีสติสัมปชัญญะ มันไม่มีปัญญาควบคุมมันนะ ใครจะเลี้ยงมัน เด็กมันยังมีตัวมีตน หัวใจของเรานี้เป็นนามธรรม แล้วธรรมะเป็นนามธรรม สัจธรรม คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเอาอะไรเลี้ยงมัน จะให้มันโตขึ้นมาได้อย่างไร จะให้มีสติสัมปชัญญะขึ้นมาอย่างไร ทำไมเราไม่ฝึกฝนของเรา เราจะพ้นจากคุณนะ เราจะทำได้

วันนี้วันพระ วันพระวันสำคัญ วันสำคัญเพราะว่าเป็นวันหลักชัยในศาสนา เราจะยึดมั่น ถือนั่น เรามีที่เกาะยึดได้ เราประพฤติปฏิบัติอยู่กับครูบาอาจารย์นะ วันพระ ทุกวันพระจะถือ เนตัสซิก จะไม่นอน เพราะธรรมดาเราปฏิบัติเป็นอาชีพออยู่แล้ว อาชีพของเรานะ สมณะสารูป อาชีพของภิกษุผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร ธรรมดาที่ปฏิบัติอยู่แล้ว ยิ่งวันพระ วันโกน ไม่นอน ไม่นอนสู้กับมัน ถ้าเรายังมีเหตุมีปัจจัยที่ต้องต่อสู้อยู่ เราต้องไม่นอนแอ ต้องไม่ล้มตัว ต้องต่อสู้ กับมัน

แล้ววันเวลา นักขัตฤกษ์ วันปีใหม่ วันสงกรานต์นะ เขามีไว้ทำไมนะ เขามีไว้ให้คน ตื่นตัว มีไว้ให้คนเริ่มต้นตั้งชีวิตใหม่ นี่ก็เหมือนกัน วันพระ วันโกน มันก็เรื่องของวันพระ เราก็เป็นพระ แล้วเราจะปฏิบัติให้ใจเราเป็นพระ เราจะพ้นออกจากคุกจากกิเลส เราก็ต้องต่อสู้ เราก็ต้องเอาวันสำคัญเป็นที่ยึดเกาะ แล้วเราก็มีกำลังใจของเรา ไม่ใช่ทำสักแต่ทำ วันนี้ก็ทำเท่านี้ พรุ่งนี้ก็ทำเท่านี้ ทำเท่านี้ตลอดไป ทำเท่านี้ทำอยู่แล้ว วันพระ วันโกน ก็เพิ่มเข้าไป เพิ่มให้ทำมากขึ้น เพิ่มให้ทำให้ดีขึ้น เราจะมีสติสัมปชัญญะ เราจะสู้กับมันได้

วันประเสริฐเป็นประเสริฐ วันพระวันประเสริฐแล้ว เราประเสริฐต้องประเสริฐกับใจเรา ด้วย เราต้องให้มีคุณค่ากับเรา ไม่ใช่วันคืนผ่านไปๆ ก็วันคืนล่วงไปๆ เราไม่เห็นได้อะไรเลย ไม่เคยเตือนตัวเองเลย นี่เอาปัญญาอย่างนี้เตือนตัวเอง เตือนตัวเองนะ วันคืนล่วงไปๆ นะ ชีวิตนะ สิ่งที่ได้มา คนละ ๕๐-๖๐ ปีนะ มันหมดไปแล้วนะ เด็กมันเกิดมามันก็ว่าชีวิตหนึ่งก็ร้อยปี มันก็

จะอยู่ไป เราหมดไปแล้วนะ ๖๐ ปี ๗๐ ปีนะ แล้วมันเหลือเท่าไรละ แล้วเราจะปล่อยอย่างนี้อีกไหม

ถ้ามีสติคิดนะ โลกนี้เป็นโลกนี้ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด.. ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด.. ถึงเวลา จิตก็ต้องพลัดพรากออกจากกายไป ร่างกายทิ้งไว้ในโลกนี้ จิตใจมันก็จะหมุนไปเวียนไปตามบุญตามกรรมของจิตนั้น ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วก่อนที่จะพลัดพราก เราจะสะสมสิ่งใดเป็นสมบัติของเรา เอวัง